

# มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีการใช้หรือมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครอง<sup>1</sup>

พัชรวัตร์ ยาวิรัมย์<sup>2</sup>

มีงานวิจัยสนับสนุนว่าบุหรี่ไฟฟ้าอันตรายต่อสุขภาพน้อยกว่าบุหรี่มวนแต่ในปัจจุบันยังเป็นประเด็นถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง ทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย โดยมีการอ้างข้อมูลต่างๆ เพื่อสนับสนุนแนวความคิดของฝ่ายตน นอกจากนี้ ในทางกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้านั้นในหลายๆ ประเทศที่เห็นด้วยได้มีการประกาศใช้กฎหมายเพื่อรองรับและควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า แต่ในบางประเทศรวมทั้ง ประเทศไทยก็ยังไม่มียกกฎหมายฉบับใดที่รองรับการนำเข้า หรือการครอบครองเพื่อใช้บุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งในประเทศไทยนอกจากไม่มีกฎหมายรองรับแล้ว การนำเข้า จำหน่าย ครอบครอง หรือใช้บุหรี่ไฟฟ้ายังเป็นความผิดตามกฎหมายอีกด้วยทำให้เกิดประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้ ปัญหาที่ 1 ไม่มีค านิยามในบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะที่กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการใช้และการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า ปัญหาที่ 2 ปัญหาในการไม่กำหนดอัตราโทษสำหรับผลของการกระทำความผิดฐานมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครอง และปัญหาที่ 3 ปัญหาหลักเกณฑ์ในการใช้และครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า บุหรี่ไฟฟ้าที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น มีผลเป็นโทษมากกว่าเป็นคุณทั้งที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภคเอง และต่อบุคคลรอบข้างและต่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทางรัฐบาลไทยได้ออกนโยบายเพื่อมาควบคุมการบริโภคยาสูบในประเภทดังกล่าวขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับหลักการตามในอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization Framework Convention on Tobacco Control: WHO FCTC) ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในภาคีอีกด้วยจากที่กล่าวมาทั้งหมดในบทนี้ในการศึกษาปัญหาการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองนั้น สมควรได้รับการแก้ปัญหาให้เหมาะสม โดยเฉพาะในเรื่องของการกำหนดฐานความผิดและกำหนดอัตราโทษ โดยยึดตามแนวคิดและวิธีการที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นหลักความรับผิดชอบทางอาญา โครงสร้างการรับผิด ตามหลักสัดส่วนในการลงโทษ และหลักการพิจารณาดีและบังคับโทษที่เหมาะสมกับบุคคลเป็นต้นเนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้านั้นมีความเป็นอันตรายเป็นอย่างมากกว่าจะต่อตัวของผู้สูบเองและต่อบุคคลรอบข้างในสังคม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีการใช้หรือมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จรูญเกียรติ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดิ์กิจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกพร สุมนะเศรษฐกุล

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดขอนแก่น

<sup>3</sup> มนทรัตม์ ถาวรเจริญทรัพย์, ทิวารัตน์ วุฒิสัย, พัชรรา ลิพพรวงศ์, นัยน ๑ ประดิษฐ์สิทธิกร, ปรียานุช ดิบุคก ๑, วรัญญา รัตนวิภาพงศ์. การประเมินผลลัพธ์ของการด าเนินมาตรการสร้างเสริมสุขภาพ: การพัฒนาแนวทางการ กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของการด าเนินงานสร้างเสริมสุขภาพของ สสส. โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาด้านทุนความเจ็บป่วย. นนทบุรี: โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ; 2554.

การศึกษาตามสารนิพนธ์ฉบับนี้นั้นเป็นการศึกษาเพื่อให้การแก้ไขปัญหากรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายมากยิ่งขึ้น<sup>4</sup>

ผู้ศึกษานี้วิจัยจะทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้หรือมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองของประเทศไทยและกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติสุภาษกร พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้าในราชอาณาจักร พ.ศ.2557 รวมทั้งกฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากผลการศึกษาในปัญหาที่ 1 ผู้ศึกษาเห็นควรที่จะให้มีการกำหนดความผิดฐานกรณการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองขึ้นเป็นกาลเฉพาะเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ในการลงโทษตามกฎหมายให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยการบัญญัติให้ความรับผิดชอบในกรณีอื่นเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้านั้น ครอบคลุมไปถึงลักษณะของการกระทำความผิด เจตนารมณ์ในการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าและอัตราโทษ จึงจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาสำหรับกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองให้มีความครอบคลุมแก่กรณีการกระทำความผิดและให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นมาประกอบการตัดสินลงโทษด้วย ซึ่งจะทำให้การลงโทษต่อผู้กระทำความผิดนั้นเป็นไปตามหลักของการลงโทษที่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิมอีกด้วยสำหรับประเด็นที่สอง ผู้ศึกษาเห็นควรให้การมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น จะต้องได้รับโทษแตกต่างไปจากการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองเพื่อสูบโดยทั่วไปเพื่อให้การดำเนินคดีกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครอง ไม่เป็นเพียงแค่กฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเพื่อจะมุ่งในการดเนินการตามนโยบายในการก ากับดูแลยาสูบของรัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงหลักแห่งความยุติธรรมเป็นที่ตั้งแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นกฎหมายที่ให้ความธรรมแก่ผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งจะเป็นการกระทำให้การบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหากรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองนั้น เป็นการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพและมีความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น และในประเด็นที่สาม มีความเห็นว่าแม้ประเทศไทยจะห้ามการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าแต่

ยังคงพบปัญหาการลักลอบนำเข้าเพื่อจำหน่าย และใช้สูบบริโภคเองอย่างมากมาย โดยเฉพาะเยาวชนนักศึกษา

ดังนั้น หากมีการพิจารณาปรับแก้แก้ไขกฎหมายข้อบังคับเกี่ยวกับการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทย ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้และครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าของประเทศไทย ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาด้านต่างๆ ตามมาได้ แต่ประเด็นการหาหลักเกณฑ์การ

---

<sup>4</sup> Public Health & Health Laws Journal Vol. 2 May - August 2015.

ใช้และครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าที่เหมาะสมกับประเทศไทยนั้นยังเป็นเรื่องที่ควรศึกษาเพื่อรองรับกรณีการปรับแก้กฎหมาย ขอบังคับให้สามารถนำเข้าในราชอาณาจักรได้ในอนาคต

จากการศึกษาเปรียบเทียบการศึกษาปัญหากฎหมายในกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าระหว่างกฎหมายอาญาไทยกับกฎหมายต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าในกฎหมายต่างประเทศนั้น ได้มีการกำหนดให้ปัญหากฎหมายในกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีนั้นเป็นความผิดเฉพาะอีกทั้งยังมีการแบ่งแยกประเภทของเจตนากระทำความผิดและการกำหนดอัตราโทษที่แตกต่างไปจากการกระทำความผิดฐานอื่นอันมีบุหรี่ไฟฟ้าเป็นวัตถุในการกระทำความผิดอีกด้วยซึ่งแตกต่างจากกฎหมายอาญาของไทยที่ไม่ได้กำหนดให้การมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีนั้นเป็นความผิดเฉพาะเอาไว้จึงอาจทำให้การแก้ไขปัญหในเรื่องของบุหรี่ไฟฟ้างดงามของไทยยังไม่ครอบคลุมเพียงพอต่อการแก้ไขปัญหที่ได้ซึ่งจากการที่ได้วิเคราะห์ถึงปัญหากฎหมายในกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีแล้วนั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้

1) เห็นควรให้มีการกำหนดแยกการบังคับใช้กฎหมายในกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีเฉพาะโดยแยกออกจากการบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานอื่นอันมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณี โดยการแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามในมาตรา 4 ให้มีความหมายครอบคลุมถึงบุหรี่ไฟฟ้า แต่บุหรี่ไฟฟ้าก็มิได้ถูกควบคุมตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้ายังคงเป็นสินค้าผิดกฎหมายซึ่งถูกระบุไว้ในบัญชีท้ายของประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2559 ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้าในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557, ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง สินค้าต้องห้ามผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559, พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 และตามคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ 9/2558 กล่าวคือ เมื่อมีกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีเกิดขึ้นจะต้องไม่มีการนำเอาบทบัญญัติในความผิดฐานอื่นมาบังคับใช้โดยจะต้องมีการกำหนดให้ความผิดฐานมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีขึ้นบังคับใช้เป็นกรณีเฉพาะโดยออกเป็นคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เรื่องของการห้ามมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีขึ้นใหม่

2) ในเรื่องของกรณีการมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีนั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นใหม่ ในเรื่องของห้ามมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีขึ้นมาใช้เฉพาะในข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายของกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสาธารณรัฐสิงคโปร์, เครือรัฐออสเตรเลียและมลรัฐเท็กซัสของสหรัฐอเมริกาที่ได้มีการกำหนดให้การมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีเป็นความผิดเฉพาะขึ้น ทั้งนี้ผู้ศึกษาเสนอให้มีการตราบทบัญญัติขึ้นเป็นความผิดฐานมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีขึ้นเฉพาะ โดยมีใจความว่า“ผู้ใดมีสินค้าบารากูบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบารากู นำเข้าสำหรับเติมบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีผู้นั้นกระทำความผิดฐานมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีตามคำสั่งนี้”

3) ในกรณีที่การมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในกรอบกรณีนั้นผู้กระทำความผิดมีเจตนาในการกระทำความผิดที่

แตกต่าง ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมจากคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องของการห้ามมิ  
บุหรีไฟฟ้าไว้ในครอบครองเป็นเนื้อความในข้อ 3 และข้อ 4 ขึ้นโดยกำหนดให้กรณีการมิบุหรีไฟฟ้าไว้ใน  
ครอบครองที่มีเจตนาในการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน มีผลแห่งความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ตามไปด้วย  
โดยนำเอาหลักความได้สัดส่วนและหลักการพิจารณาคดีและบังคับโทษที่เหมาะสมกับบุคคลมาปรับใช้  
ซึ่งการกำหนดอัตราโทษดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเปรียบเทียบอัตราโทษในคำสั่งห้ามขาย ตามคำสั่ง  
คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ 9/2558 โดยจะแบ่งการครอบครองตามเจตนาในการกระทำความผิด  
ออกเป็น 2 ลักษณะคือการมิบุหรีไฟฟ้าไว้ในครอบครองเพื่อสูบ และการมิบุหรีไฟฟ้าไว้ในครอบครองเพื่อ  
จำหน่ายกล่าวคือ ข้อ 3 “หากผู้กระทำความผิดตามข้อ 2 นั้นมีเจตนาในการกระทำความผิดเป็นการ  
ครอบครองบุหรีไฟฟ้าไว้เพื่อสูบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานมิบุหรีไฟฟ้าไว้ในครอบครองเพื่อสูบ ต้องระวาง  
โทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือ ปรับไม่เกิน 1 แสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ” ข้อ 4 “หากผู้กระทำความผิดตามข้อ  
2 นั้นมีเจตนาในการกระทำความผิดเป็นการครอบครองบุหรีไฟฟ้าไว้เพื่อจำหน่ายผู้นั้นกระทำความผิด  
ฐานมิบุหรีไฟฟ้าไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 5 แสน  
บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

4) ควรกำหนด อนุาและหน้าที่ให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องบุหรี

ไฟฟ้าของประชาชน เพื่อมุ่งเน้นการปราบปรามไม่ให้มีการครอบครองบุหรีไฟฟ้าและควบคุมการน เข้า  
บุหรีไฟฟ้าเข้ามาในราชอาณาจักรโดยต้องดำเนินงานด้วยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ  
ภาคเอกชน และต้องจัดให้มีการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสื่อมวลชน  
ตลอดจนประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีความตระหนักถึงปัญหาและอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากบุหรีไฟฟ้า

5) ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาจัดการให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปให้รับรู้  
ถึงโทษและอันตรายที่เกี่ยวข้องกับบุหรีไฟฟ้าอย่างสมควร รวมทั้งให้ความรู้ถึงผลร้ายและความรับผิดชอบ  
กฎหมายจากการมิบุหรีไฟฟ้าไว้ในครอบครองอีกทั้งส่งเสริมให้คนในสังคมมีส่วนร่วมในการป้องกันและ  
แก้ไขปัญหา ตลอดจนจัดบริการต่าง ๆ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้าให้หมดไปจากสังคมไทย  
อีกด้วย

6) ประเทศไทยควรนำวิธีการก หนดมาตรการการควบคุมบุหรีไฟฟ้าในหลายๆ ประเทศ มากำหนดเป็น  
หลักเกณฑ์ในการประยุกต์ใช้เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

## เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการน ำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการน ำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

ค ำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ 9/2558 ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องก ำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการน ำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557 ประกาศกระทรวง

พาณิชย์เรื่อง สินค้าต้องห้ามน ำ ผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559